

Otkrio veliku pljačku i doživeo golgotu Ljude koji otkriju afere država bi morala da štiti

Kada vidim šta se desilo i kako mi se vraća, više to nikada ne bih uradio, kaže Goran Milošević, čovek koji je razotkrio drumsku mafiju

BOJANA ANĐELIĆ

Goran Milošević, radnik „Puteva Srbije“, jedan od najpoznatijih srpskih „duvača u pištaljku“ (insajdera-zviždača), bio je ključni čovek u razotkrivanju afere oko drumske mafije i otkrivanja na koji način se kralo na naplatnim rampama. Od tada pa do danas, Goran je prošao pravu golgotu. Otkrio je organizovanu kriminalnu grupu, ali je ostao bez posla, i tek posle jakog pritiska javnosti vraćen je na radno mesto. Za to mu je trebalo tri godine.

Danas, nekoliko godina nakon izbijanja afere, Goran kaže da se iz ove perspektive ne bi upuštao u sve to. Tada je, objašnjava Milošević, to imalo smisla, sada iz ove perspektive, međutim, drugačije razmišlja.

- Sada kada vidim šta se desilo i kako mi se vraća, više to nikada ne bih uradio, jer sistem u državi ne funkcioniše. I danas trpim i ko zna sa čime ću se u budućnosti susretati - kaže Goran.

Tada mu se činilo da nema drugi izlaz. Iako je bio prvi svedok u suđenju protiv drumske mafije i čovek koji je prijavio malverzacije, tri godine je čekao da ga vrata na posao.

Zaštita insajdera ili „duvača u pištaljku“ u Srbiji je regulisana samo jednim članom Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, koji bi uskoro trebalo da se proširi donošenjem pravilnika o uzbunjivačima. Agencija ga najavljuje, ali još ne otkriva detalje sadržaja. Član 56 postojećeg zakona koji se odnosi na zviždače,

ovim pravilnikom trebalo bi dodatno da se razradi. Vladimir Radomirović, urednik sajta „Pištaljka“, na kome građani anonimno prijavljuju pronevere i prevare, kaže da pravilnik nije dovoljan i da Srbija mora da donese sveobuhvatan zakon koji će štiti sve insajdere, a ne samo one koji prijavljuju korupciju u državnim organima.

- Vi ne možete Agenciji za korupciju da prijavite nešto što ugrožava bezbednost građana. Ako, na primer, neka kompanija ispušta otrov, i ugrožava životnu sredinu i zdravlje ljudi, radnik fabrike koji želi to da prijavi ne može da se obrati Agenciji, jer se ona bavi samo korupcijom. Zato nam je potreban zakon na osnovu koga će se znati cela

procedura - kome se i kako prijavljuju sve nepravilnosti - objašnjava Radomirović.

Jedan od načina da se zaštite insajderi, prema mišljenju Čedomira Čupića, predsednika odbora Agencije za borbu protiv korupcije, bile bi visoke kazne za one koji odaju identitet izvora.

- Informacija o identitetu zviždača trebalo bi da se tretira kao službena tajna i otkrivanje identiteta bi se tretiralo kao krivično delo. Jer, ako neko zna da bi za to delo mogao biti kažnjen sa dvadeset godina zatvora, onda mu ne bi palo na pamet da otkriva identitet onoga koji je prijavio aferu - kaže Čupić i dodaje da bi kazne trebalo predvideti i za lažne prijave.

PIŠTALJKA - NAJVEĆE SVETSKE AFERE

AFERA „STANDARD OIL“ „MAKLURZ MAGAZINA“, 1902-04.

Novinarka „Maklurz magazina“ Ajda Tarbel raskrinkala je brojne manipulacije američkih kompanija i njihove metode delovanja početkom 20. veka. Njen otac je bio naftni preduzetnik koga je uništio tadašnji tajkun Džon D. Rokfeler. Godine 1900. ona je počela da istražuje „Standard oil“, Rokfelerovu kompaniju, a zatim je u seriji članaka za „Maklurz magazin“ obelodanila kako dotična kompanija koristi prinudu, ucenu, špijuniranje i podmićivanje da bi izbacila konkurente iz posla.

AFERE U VELIKOJ BRITANIJU

U eksploziji naftne platforme „Pajper Alfa“ u britanskom delu Severnog mora poginulo je 167 ljudi. Kako se kasnije ispostavilo, nesreća je mogla biti izbegnuta da su radnici smeli da prijave stanje na platformi. Iz straha da ne izgube posao, to se nije desilo. Posle serije velikih katastrofa, poput železničke nesreće u Londonu, u Britaniji je donet zakon o obelodanjivanju u javnom interesu 1998. godine.

VOTERGEJT - 1972-73. GODINE

Nekadašnji drugi čovek FBI Mark Felt, čuveno duboko grlo, bio je glavni izvor novinarima „Vašington posta“ u otkrivanju afere koja je dovela do impičmenta tadašnjeg predsednika SAD Ričarda Niksona. On je novinarima „Vašington posta“ Bobu Vudvordu i Karlu Bernstinu odavao informacije i pružao smernice o detaljima operacije prisluškivanja, sabotiranja, špijuniranja i zastrašivanja demokrata vođene iz kabineta tadašnjeg predsednika, republikanca Ričarda Niksona. „Vašington post“ je prvi obelodanio aferu Votergejt. Počelo je hapšenjem petorice muškaraca koji su provalili u sedište Demokratskog nacionalnog komiteta u hotelu poslovnog kompleksa Votergejt. Istraga FBI dovela je provalnike u vezu sa Republikanskim komitetom za reizbor predsednika, to jest Ričardom Niksonom, za koga se ispostavilo da je snimao razgovore u Beloj kući. Ta traka je bila dovoljna da se on i njegovi najbliži saradnici raskrinkaju.

SAJT VIKILIKS - VOTERGEJT MODERNOG DOBA

Sajt Vikiliks, osnivača Džulijana Asanža, 2010. godine objavio je tajne dokumente američkih ambasada, zbog kojih su se Sjedinjene Države našle u središtu najveće špijunske afere modernog doba. Osim Džozefa Dabrija, koji je prijavio mučenje u zloglasnom iračkom zatvoru Abu Graib, Vojnom informatičkom analitičaru Bredliju Meningu, po tvrdnjama američkog tužilaštva, pripadaju velike zasluge u najobimnijem curenju tajnih podataka u istoriji. Ovaj vojnik je sve informacije o američkoj vojsci i diplomatiji Vikiliksu dostavio na disku „Lady Gaga“.

ŠVAJCARSKA - BANKARSKA AFERA

Rudolf Elmer, radnik švajcarske banke „Julius Bär“ je Vikiliksu ustupio podatke o 2.000 vlasnika of-šor bankarskih računa i dokumenta o izbegavanju plaćanja poreza. Elmera je banka prvo tužila zbog odavanja poverljivih informacija i iznudiivanja, a posle zbog kršenja zakona o bankarskoj tajni. Po prvoj tužbi je izbegao zatvor, ali je morao da plati oko 7.500 dolara. On je inače na sudu priznao da je poverljive podatke dao poreskim vlastima, medijima i kasnije Vikiliksu.

